

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemam velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oglasila (inserte) v sprejema upravnistvo in ekspeditija v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne vprejemajo.

Vredništvo je v Semeških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedeelj in praznikov, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 200.

V Ljubljani, v torek 1. septembra 1896.

Letnik XXIV.

Vabilo na naročbo.

S 1. septembrom pričanja se nova naročba, na katero uljudno vabimo p. n. občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v administraciji:

Vse leto 12 gl. | Četrt leta 3 gl.

Pol leta 6 „ | Jeden mesec 1 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec.

Po pošti velja predplačan:

Vse leto 15 gl. | Četrt leta 4 gl. — kr.

Pol leta 8 „ | Jeden mesec 1 „ 40 „

Upravnistvo „Slovenca“.

Narodno-napredni socijologi.

Sem ter tam zdi se tudi narodno-naprednim gospodom potrebno, spregovoriti o socijalnem uprašanju. Potem pa obelodanijo v svojem glasilu članek, v katerem ni družega socijalnega, razun besede krščansko-socijalno, koje pojem jim sicer ni povsem jasen, katera jim pa radi pridevka „krščansko“ nič kaj ne ugaja. Včasih, kakor n. pr. v soboto, tudi malo brenejo po duhovskem stanu, kar jih navdaja s posebnim ponosom.

Tako razmotriva jo ti gospodje socijalno vprašanje. Stvarne razprave do danes zama pričakujemo od njih. Toda, kako najivni smo vender mi „politični diletantje“, ki niti pojma nimamo o tem, „koliko treba globokega premišljevanja, predno si je

moči pridobiti utemeljeno zdravo sodbo, katera je podlaga resnemu reformatičnemu delovanju“, ako že sedaj pričakujemo od „Slovenskega Naroda“ temeljitih razprav o socijalnem vprašanju.

Gospodje so sicer, ako se prav spominjamo, koj po njim toli neljubem slovenskem katoliškem shodu obljubili, da bodo precej temeljito proučili socijalno vprašanje, potem pa nas bodejo potolkli, da bo groza, v radost in zadostilo vsem dobromislečim.

Precej črnili so od tedaj že zmazali v urednistvu lista za inteligenco, toda slovenski katoliški socijalizem še sedaj ni pobit, tistih morilnih člankov in dejanj svet, ako se je sploh kedaj za to zanimal, še zama pričakuje.

Najbrže bodo gospodje še dolgo, dolgo nadaljevali težavni ta študij, ter nas bodo še sem ter tam osrečili s kratkim podukom raz vzvišeno svoje stališče o tem, kako naj se deluje „resno reformatično“.

Samo to bi jih prosili, da se več tako ne osmešijo, kakor so se s sobotnim svojim člankom. Naj pišejo o Pernerstorferjevih shodih, o naših visokoleh in socijalizmu in druge take in jednake globoke premišljene razprave, o delovanju duhovnika, o njega poklicu in dolžnostih naj rajši molče, ker o tem nimajo pojma. Tistemu staremu jožefinskemu nazoru, kateri je pri naših liberalcih še danes tako visoko v čisljih, da naj se namreč duhovnikovo delovanje omejuje samo na njega cerkvene funkcije, in da naj sicer duhovnik le še pokaže na zunaj malo tiste sentimentalne humanitete, ki le drobi sladke besede, dejansko pa pusti propasti bližnjega, temu nazoru se danes smeji vsak razsoden človek.

Ako narodno-napredna stranka zahteva, da se

ne kritikuje in ne pobija delovanje njenih pristašev, saj so „krščeni pri istem kamnu“, je to danes, v dobi koalicije narodnih naprednjakov z Zvegljem in drugimi nemškutarji, ki so tudi „ene matere sinovi“, umevno, zato pa še nikakor ne utemeljeno.

V uvodnem članku zahtevati krščanskega usmiljenja in odpuščanja za vse svoje politične pregrehe, v podlistku iste številke pa neslane burke briti ter klaverne dovtype razbijati ob osebi našega škofa radi čisto cerkvene funkcije, to je narodno-napredna krščanska ljubezen.

Potem pa gospodje tako silno poudarjajo svoje verno katoličanstvo!

Mažari v hrvatskem Primorju.

Iz Zagreba, 27. avgusta.

III.

Da se moremo obraniti naših narodnih nasprotnikov, dovoljeno nam je porabiti v to svrhu vsa postavna sredstva. Taka dovoljena sredstva so razne družbe, društva in časopisi. Slovenci so v tem pogledu lepo napredovali ne samo na Kranjskem, nego tudi na Štajerskem, Koroškem in na Goriškem; manje pa se je v tem pogledu storilo med Hrvati v Istri in hrvatskem Primorju.

Med Slovenci deluje že dlje časa krepko društvo sv. Cirila in Metoda; utemeljeno je mnogo katoliške političnih in drugih narodnih društev; tudi izhaja lepo število časnikov za slovensko ljudstvo. Vse to probuja v narodu narodno zavest ter ga krepi v borbi proti narodnemu sovražniku. Da mu tujec ne otme rodne zemlje, utemeljeno je po omenjenih deželah znatno število denarnih zavodov, ki lepo vspevajo in koristno delujejo, da se naši sov-

LISTEK.

Riharjeva slavnost v Polhovem Gradcu.

„Non omnis moriar“.

Pomenljiv naroden praznik je obhajala lepa župnija Polhogradska dne 25. avgusta. Spominjala se je stoletnice rojstva Gregorja Riharja. Sešlo se je mnogo č. duhovščine, gg. učiteljev, organistov in domačega ljudstva.

Kdo da je bil Gregor Rihar, menda ni treba omenjati, ker ga pozna vsa slovenska domovina iz njegovih napevov. Slavnost se je pričela ob 10. uri v župnijski cerkvi. Župnijska cerkev je velika monumentalna stavba, zidana v podobi križa, skoraj tako široka kakor dolga. Veličasten vtis dela na ptujca, kateri jo prvič vidi. Po trudu sedanjega č. gosp. župnika Jož. Laznik-a je zunaj in znotraj vsa praravnjena.

Cerkveni govor je imel č. gosp. kapelan Tomaž Rožnik o cerkvenem petju sploh in še posebej o delovanju Riharjevem v tej stroki. Govorov o cerkveni glasbi do sedaj še nismo slišali. Zato bilježimo in pozdravljamo to kot dobro sredstvo, da se tudi ljudstvo pouči v tem oziru. Slovesno sv. mašo je imel mil. g. prelat dr. Janez Kulavic z obilno asistenco.

Dovoljeno naj bode, da izpregovorimo nekoliko o petju na koru. Pričakovali smo o tej priložnosti

kaj posebnega, da bi se bil še slavjenec veselil v nebesih. Nade se nam niso izpolnile. Vspored je bil naslednji:

1. „Pred Bogom poklekimo“ za introit. 2. „Bogu bod' čast in hvala“ po intonovanju glorijske. 3. „Se čuje milo že zvonjenje“ z refrenom „Ave Maria“ za ofertorij. 4. „Čez hrib in plan naj se glasi“ za sanktus. 5. „Poznate dom?“ za benediktus in agnus.

Zaradi vesele slavnosti nočemo polemizovati. Saj vemo, da se s takim programom v obraz bje vsem cerkvenim določilom za slovesno sveto mašo. Zakaj ni pel domači mešani zbor, kateri — kakor smo slišali — napreduje tudi v liturgičnem petju? Saj bi bili domačini pod vodstvom cerkvenega pevovodje in nadučitelja Janko Bajec-a izvršili morebiti bolj častno svojo nalogo. Čemu skromnost, kadar ni na pravem kraju? Čvetorica moškega zbora (dva tenorja in dva basa) v tako prostrani cerkvi, kakor je v Polhovem Gradcu, ne more priti nikakor do prave veljave, ako bi bila tudi fino izobražena. Vrh tega še orglje, silno razglašene in zato pravo morilno orodje za ušesa, niso bile v Riharjevih rokah. Gospod organist je tipal in iskal pripravnih spremenov, kakor da bi jih bil še le vglaseval. Da so se mogli posamezni komadi točno začeti, je bilo treba seveda dolgotrajnih terc in trizvokov. Najboljše se je slišal slovesni odgovor „Deo gratias“ pri sklepu maše, ki bi bil delal vso čast velikonočni nedelji. Zal, da je bil po naključju semiduplex.

Po cerkvenem opravilu smo šli k rojstni hiši Riharjevi na Pristavo, kjer je bil rojen Gregor Rihar 1. sušca 1796. Tukaj je govoril č. g. prof. Anton Kržič o domoljubju ter slavil Riharja kot domoljuba itd. K sklepu se je odgrnila plošča, vzdana zunaj v steni.

Mož, katerega smo slavili ta dan v njegovem rojstnem kraju, je imel nenavadno izobražen glasben okus in kazal je talent, da moramo iskati jednakega. Žalibog, da je potegnil z duhom časa in zašel v ne-katerih skladbah na gledališka tla. Pozabiti pa ne smemo, da je cerkvena glasba že veliko let pred Riharjem popolnoma propadla ne samo pri nas, marveč tudi drugod. Rihar je začel orati ledino na zanemarjenem glasbenem polju. Zložil je obilico cerkvenih napevov, ki imajo vsled tega tudi različno vrednost. Zel je mnogo hvale v življenju in po smrti. Ko se je začela korenita reforma cerkvene glasbe, ustanovilo se je tudi v naši škofiji l. 1878 cecilijino društvo. Od tega časa se je mnogo govorilo in pisalo o Riharjevih skladbah pro in contra. Prijatelji njegovi so ga zagovarjali znabiti preveč, nasprotniki so ga sodili mnogokrat prestrogo. Ta borba je priklopela do vrhunca in vse to oporekanje je postalo skoraj neznosno. Vendar bi se našel način, po katerem bi se znali sporazumeti razburjeni stranki. Ta način bi bil naslednji:

Po pravilu „Qui bene distinguit bene docet“ si moramo izbrati gotovo stališče in kakor vsako reč tako moremo ocenjevati tudi Riharja nepristransko

ražniki kar jeze tresejo, ker ne morejo nič več tako lahko trgati naše slovenske zemlje.

S tem ne trdimo, da so Slovenci v tem pogledu že dosta storili in da so zdaj že popolnoma varni napadov svojih sosedov. Se je dosta dela in marsikaj bo treba še žrtvovati, da bo slovenski narod brez skrbi gledal v bodočnost. Naveli smo to požrtvovnost slovenskih rodoljubov le zato, da spodbudimo tudi Hrvate v Istri, posebno pa v hrvatskem Primorju na slično delovanje. V Istri je že storjen lep začetek z družbo sv. Cirila in Metoda, ki skrbi za povzdigo hrvatskega šolstva, katero hočejo Lahi popolnoma poitalijančiti. Za visokošolce hrvatske narodnosti pa skrbi „bratovščina hrvatskih ljudij v Istri“, ker italijanski isterski deželni odbor ne podeli nobenemu Hrvatcu deželne podpore. Tudi vrli časnik „Naša Sloga“ deluje mnogo za probujenje hrvatske zavesti v Istri. V gmotnem pogledu pa se je do zdaj za narod v Istri še premalo storilo. Tukaj čaka rodoljube v Istri še veliko dela ter je skrajni čas, da se ga resnobno loté, kajti narodu je treba pomoči v gmotnem pogledu ter ga oteti iz odvisnosti italijanskih oderuhov. Hrvatski rodoljubi naj v tem pogledu posnemajo Slovence ter po možnosti osnujejo vsaj po največjih občinah posojilnice, ki bodo brez dvoma koristno vspevale tudi v Istri kakor v slovenskih deželah.

In kako je v tem pogledu v hrvatskem Primorju? Ne napredujemo niti v narodnem, niti v gmotnem pogledu. Šole naše so razven reških vse hrvatske ter se ni bati, da bi se raznarodile, ker v celem Primorju se vendar ne more nikjer vzdržati kaka večja naselbina, bodi si že laška, bodi si mažarska. Le Reka je za nas v tem pogledu zgubljena, dokler potraje današnji zistem. Tukaj ne bi sedanje oblasti dovolile odpreti hrvatske šole, ko bi jo hotelo tudi vzdrževati kako društvo. Nestrpnost Rečanov je nenavadno velika proti vsemu, kar je hrvatskega, a kar oni ne storé, to izvrši potem še mažarska vlada.

Ali vkljub narodni šoli vendar hrvatska zavest primorskih Hrvatov ni nič več tako jaka, kakor nekdanj, kar se vidi iz mnogih pojavov, ki sem jih že omenil. Zadnja pevska svečanost na Sušaku je bila sicer veličastna, ali nam se zdi, da njeno delovanje vendar ni od onega vpliva, kakor bi morala biti pri drugih okoliščinah. V hrvatskem Primorju nimamo nobenega političnega društva, ki bi prebivalstvo budilo v narodno politični zavesti, kar bi bilo neobhodno potrebno v današnjih časih. Vsaj na Sušaku in v Senju morali bi imeti politična društva, in sicer katoliško-politična, ker je naše primorsko prebivalstvo še dobro in nepokvarjeno. Korist takih društev pokazala se je že pri Slovencih v obilni meri, pa si morejo primorski Hrvati osnovati svoja društva po istih pravilih.

Posebno na Sušaku bi tako društvo vrlo delovalo tudi za probujenje narodne svesti med reškimi Hrvati, med katerimi bi društvo našlo mnogo članov. Ob enem pa naj bi se tukaj utemeljila tudi

posojilnica za sosedne vasi, kajti na veliko osnovana pučka (ljudska) banka ne odgovarja za manje posestnike. S tem bi se hrvatsko prebivalstvo pribavilo na Sušak ne samo iz okolice, nego tudi iz Reke. Večje banke in akcijonarna društva koristijo le premožnejim ljudem, a za manje rokodelce in za kmeta ni bilo do zdaj manjih denarnih zavodov, kakor so posojilnice. Da je nazadovale naše primorsko prebivalstvo v narodnem pogledu, krivo je ravno slabo gmotno stanje, in to upotrebljujejo naši protivniki v svoje svrhe, kar sem že omenil. Pravi rodoljubi naj poskrbé, da se reši rokodelski in kmečki stan pogina, ki mu preti vsak dan bolj, a to je mogoče z utemeljenjem omenjenih političnih društev in denarnih zavodov za zdaj vsaj na Sušaku in v Senju, ali pa morda tudi še v kakem drugem večjem kraju.

Pa še nekaj nam je treba. V borbi z nasprotniki odločuje dobro orožje. V duševni borbi zmagujejo dandanes oni, ki imajo dobro vrejeno časopisje. In tega orožja manjka v hrvatskem Primorju. V tem pogledu so hrvatski rodoljubi mnogo zanemarili. Od kar se je preselila Starčevićeva „Sloboda“ v Zagreb, ni izhajal niti na Reki niti na Sušaku noben hrvatski časopis skozi več let. Priprosto hrvatsko prebivalstvo na Reki pa tudi po ostalem Primorju se je odučilo čitanja hrvatskih časopisov, kajti dragi dnevniki, ki izhajajo v Zagrebu, niso mu pristopni v tolikem številu, kakor bi bilo potrebno. Razven tega pa taki veliki časopisi tudi niso pripravi za priprosto ljudstvo iz poznatih razlogov. Treba mu je podati v poljudnem jeziku pisano berilo, in sicer v tolikej meri, da ga more v kratkem času zmagati. Hrvatski rodoljubi bi morali poskrbeti, da ustanové na Reki ali Sušaku bodisi majhen dnevnik, ali pa obširnej tečnik, ki bi se prodajal po najnižji ceni, če je mogoče, ceneje, nego italijanski listi. Časopis bi moral biti pisan v priprosti hrvaščini in v duhu krščanskem ter strogo narodnem. V nekej meri bi mogel gojiti tudi brez škode mestni patrijotizem Rečanov, kajti le-ti so brez razlike narodnosti večjidel vsi bolj ali manje opojeni s tem duhom. Nam za splošno stvar hrvatsko to ne bi škodilo, kajti pridobili bi sčasoma vendar v laštvo in mažarstvo zaslepljeno ljudstvo. In to je glavna svrha, katero bi imel list doseči.

Cim je prebivalstvo reško na naši strani, potem je že mnogo dobljeno, potem bi se dalo z njim govoriti tudi o položaju Reke nasproti Hrvatski, vsaj bi morala morda dva poslanca, ki se volita za hrvatski sabor, dohajati na sednice njegove, kar dozdaj dosledno ne delata, če tudi sta po ustavu dolžna.

S početka bi imel bržkone tak list zgubo, ali to podjetnike ne bi smelo preplašiti, kajti sčasoma bi se gotovo izplačal. Glavna je stvar, da se najde dober vrednik in nekoliko sodelavcev, katerih gotovo ne bo tako težko najti. Na Reki in Sušaku živi nekoliko vrlih pa tudi premožnih rodoljubov, ki bi mogli v to svrhu žrtvovati neko svoto za utemelje-

mestu, v elementu. V tem oziru moramo očitno izreči, da je Rihar le eden. Nobeden cerkveni skladatelj ni med Slovenci tako popularen kakor on. Umrl je že pred 33 leti, toda njegove gladke in prijetno tekoče melodije so ostale in bodo ostale, dokler se bode pelo slovensko. Zato je bil po pravici slavljen v življenju in po smrti. O njem veljajo Vodnikov besede:

„Ne hčere ne sina
Po meni ne bo,
Dovolj je spomina,
Me pesmi pojo“.

Vbral je pravo struno narodovo in ta je zazvenela, da doni še sedaj in bode odmevala tudi v bodoče po slovenski domovini.

Podajmo si toraj roke o tej slavni priliki in ne delajmo več razločka med cecilijanci in nececilijanci. Saj želimo biti vsi pokorni sv. Cerkvi. Kar zahteva Cerkev od cerkvenega petja, zlasti kar se tiče liturgije, to vestno spolnujemo in nikar ne določimo sami, kar je že Cerkev določila. Odpustimo si, kolikor je bilo neljubih in mnogokrat strastnih preprirov med nami. Riharjeve pesmi naj se razlegajo še zanaprej po naših lepih hramih božjih in Rihar naj ostane to, kar je po pravici: skladatelj narodov in ljubljenecev njegov. Zavzema naj odlično mesto med slovenskimi glasbeniki in časten spomin naj mu ohranijo tudi naši potomci.

Jož. Lavtižar.

nje takega prepotrebne lista. Na bode li nagrade za to v gmotnem pogledu, naj bodo prepričani, da jim bo za to hrvatski narod zahvalen, da so rešili pogina tako važno postojanko za Hrvatsko, kakor je naša Reka. Na delo tedaj, dokler je še čas in dokler se sovražnik ne utrdi preveč v svoji trdnjavi, katera se kasneje ne bi dala z lahka osvojiti.

Politični pregled.

V Ljubljani, 1. septembra.

Poslanec dr. Menger o političnem položaju. Minulo nedeljo je priredilo društvo nemških meščanov in kmetov na Moravi občni zbor, na katerega je povabilo posl. dr. Mengerja in dr. Schlesingerja. Poslednji je svojo odsotnost opravičil z bolehnostjo in tako je poslušalce osrečeval samo prvi mož. Govornik je v kratkih potezah obrisal politični položaj Avstrije, naglašal važnost trozveze, pojasnil dosedanja posvetovanja glede obnovitve pogodbe, potem pa je prešel na žalostni položaj zatiranih Nemcev na Moravi in drugod. Kako potrebno je, da imajo Nemci politično vodstvo v svojih rokah, pravi govornik, je razvidno iz tega, ker se tako slabo skrbi za interese nemških prebivalcev na Moravi, posebno pa za koristi nemštva sploh. Zato so vsi pravi Nemci z navdušenjem vsprejeli vest o kompromisu nemških liberalcev in nacionalcov, ki ima veljati za bodoče deželno-zborske volitve ter zdavno pomagati zatiranim Nemcem. Konečno je razložil poslanec Menger svojim poslušalcem razloček mej nemškimi liberalci in nacionalcji. Razloček tiči samo v antisemitizmu, za katerega se pa liberalna stranka iz vzrokov „jednakopravnosti“ ne more odločiti. Levica je sama dosegla zakone, po katerih se prebivalstvo lahko varuje sleparij. Iz vseh njegovih nadaljnjih neslanostij je bilo razvidno, da zagovarja počenjanje židovskih liberalcev, katerim je s svojim govorom znatno (?) podaljšal življenje.

Knez Lobanow - Rostovski †. Včeraj je presenetila vse evropske politike vest o nenadni smrti jednega prvih evropskih diplomatov, ruskega zunanjega ministra Lobanow Rostowskega. Umrl je na potovanju z Dunaja v Kijew, in sicer blizu postaje Kazatin dne 29. avgusta ob 8. uri zvečer. Zadel ga je najbrže kap. Kakor poroča „Allg. Ztg.“ z Dunaja, se je čutil Lobanow bolehnega že ob času bivanja na Dunaju in je že nameraval nastopiti daljši dopust, da si okrepča rahlo zdravje. — Pokojni knez Lobanow je bil rojen 30. decembra 1825 in je že leta 1844 vstopil v rusko zunanje ministerstvo. Leta 1850 je bil imenovan tajnikom pri ruskem poslanstvu v Berlinu, šest let pozneje poslaniškim svetnikom v Carigradu, katero poslanstvo je prevzel sam leta 1859. Okoli leta 1866 ga je pozvala vlada za guvernerja v Orel, potem je prišel zopet v notranje ministerstvo, kjer je zavzemal zelo važno mesto. Leta 1878 je postal poslanik v Carigradu, leta 1882 pa poslanik na Dunaju. Poslaniško službo na Dunaju je opravljal do začetka marca lanskega leta, ko ga je pozval car na čelo zunanjemu ministerstvu na mesto grofa Suvalova, ki je postal generalni guverner na Poljskem. Torej le nekaj nad poldrugo leto je vodil Lobanow zunanjo rusko politiko in že v tem kratkem času je znal na-se obrniti pozornost skoro vseh evropskih diplomatov. Kot zunanji minister si je mnogo prizadeval za mirovno politiko. Ravno vsled tega je pa tudi Rusija ves čas, kar trajajo grozni nemiri na orijentu, stala na strani onih velevlastij, ki so zahtevale, naj se ostro nasprotstvo kolikor moči poravnava mirnim potom. V takih okoliščinah lahko rečemo z mirnim sreem, da je z njim zgubila Rusija državnika, katerega jej ne bo lahko nadomestiti, Avstrija pa natančnega poznavatelja domačih razmer in toplega prijatelja. — Na njegovo mesto je pozval car začasno prvega ministerijalnega svetnika grofa Lamsdorffa.

Shod katoliških duhovnikov francoških, ki se je vršil minuli teden v Rheimsu, je zadnji seji izrekel obžalovanje, da se premožnejši in odličnejši slojevi vedno bolj odtegujejo duhovskemu delovanju, ker se nočejo zadovoljiti s skromnim življenjem vaškega župnika. Glede zakona o novačenju je odobril shod nastopen, zelo važen sklep: Zakon o novačenju je sicer obžalovati s cerkvenega stališča, vendar se pa mora duhovščina ravnati po deželnem zakonu, da daje s tem ljudstvu dober vzgled, in mora toraj strogo spolnovati zakon o novačenju. S tem sklepom je velika večina zadovoljna, ker daje nov dokaz, da katoličani zahtevajo odpravo zakonov,

le na določenem pravem stališču. Tukaj nastane trojno vprašanje: Kakošne so Riharjeve pesmi I. s stališča liturgičnega, II. s stališča umetniškega in III. s stališča narodovega?

Ad I. Z liturgičnega stališča presojevati Riharja je nevarno delo, ker tukaj ne more prestati kritike. Sicer pa nimamo veliko njegovih skladb z latinskim besedilom razun nekaj antifon in himnov. Rihar se ni toliko oziral na tekst kakor na blagoglasje. Vsled tega so njegovi Tantum ergo včasih tako razkosani, da besede niso v nobeni pravi zvezi med seboj. Latinsčina se je morala pokoriti glasbi, ne pa glasba latinščini. Silo je delal tekstu samo zato, da bi zadostil svojemu izrednemu glasbenemu čutilu. Ako je to prav, prepuščamo sodbi liturgov. Kaj je večje važnosti: osebna samosvoja volja ali pripoznanje stvarnih zakonov?

Ad II. Tudi s stališča umetniškega ne najdemo pri Riharju skladb, katere bi mogli imenovati dovršene. Izvežban je bil sicer v harmoniji, tudi z basom je postopal precej samostojno, verziran pa ni bil v vseh mnogokrat jako težavnih glasbenih oblikah. Pri njem nimajo vsi glasovi svoje opravičene samostojnosti, katero bi morali imeti. Ozira se večinoma le na zunanja dva glasova, notranja dva sta mu za neko potrebno spremstvo in za spopolnitev polnega akorda.

Ad III. A ves drugačen se nam kaže Rihar z narodovega stališča. Tu je bil doma, na svojem

ki nakladajo največja bremena prebivalstvu po vseh deželah, le mirnim, zakonitim potem in se dotičnim zakonom radevolje klanjajo tako dolgo, dokler niso odpravljeni. Kardinal nadškof Langénieux, ki je shod zaključil, se je s toplimi besedami zahvalil zborovalcem ter izrekel priznanje sklepom in sploh vodstvu zborovanja.

Dogodki v Carigradu. Poročila iz Carigrada so še vedno zelo vznemirljiva. Nihče ne pokaže dobre volje, da bi pomiril razburjene duhove. Vojaštvo, ki je v prvi vrsti pozvano, da posreduje med Armenci in Mohamedani, se poteguje samo za svoje turške sorojake, za vse drugo se ne brigajo in se še celo radosté, ako morejo na kakoršen koli način povečati nesrečo zatiranih kristijanov. Minulo soboto in nedeljo so se vršile po mestu z nova večje ali manjše praske. Med napadovalec je bilo tudi nekaj dvornih služabnikov. Takih nemirnežev si ne upa prijeti niti najboljša patrolja. Angliški poslanik je v varstvo angleških podanikov pozval iz ladije v svojo palačo kakih trideset oboroženih mornarjev. Komaj pa je turška vlada izvedela o tem koraku angleškega poslanika že mu je poslala ukaz, naj odpošlje nazaj imenovano moštvo, ker ta se nahaja na tujih tleh in se mora tako obnašati, kakor se po zakonu zahteva. Konečno se v tem odloku zagovarjajo Mohamedani, češ, da se morajo braniti, ako so napadeni brez vsega (?) povoda. Pri tem činu so pa umorili neznamno število Armencev. Tako sodijo sultan in z njim vred vsi ministri o najnovejših dogodkih, dočim so poslaniki prepričani o ravno nasprotnem. Število žrtev se ceni na več tisoč.

Delavsko gibanje na Angleškem. Pred nedavnim časom so radi nepovoljnih razmer ustavili delo skoro vsi delavci na ladjetehalnicah. Ta stavka je trajala dolgo časa in se končala s skromnimi dovolitvami od strani podjetnikov. Delodajalci so imeli seveda vsled tega občutno škodo in da se delavcem samim ni dobro godilo, to je tudi umevno. Sedaj preti tovarnarjem nov tak udarec, kajti razne delavske vrste se pripravljajo na nov štrajk, ki bo zelo obsežen. V Glasgovu so namreč te dni zborovali delavci raznih tovarn za stroje ter soglasno sklenili, da vprizore splošno stavko v Clyde, Belfastu in sploh v vseh severnoangleških mestih, ako se ne ugotovi zahtevam delavcev neke tovarne v Govanu. Jednak sklep se je odobril tudi na drugih shodih in tako je popolno gotovo, da delavci ne bodo odjenjali za nobeno ceno. Koristi delavci ne bodo imeli posebnih tudi v tem slučaju, kakor poprej. Skoro gotovo bodo pa delodajalci zbal se groženj ogromnega števila delavcev in odjenjali zahtevam delavcev zgoraj omenjene tovarne.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 1. septembra.

(Državna podpora.) Poljedelsko ministerstvo je dovolilo kmetijski podružnici v Mokronogu za uzorni vinograd v Tržišču 500 glđ. podpore ter obljubilo na spomlad tudi potrebnih trt; za sadovnjak v Smarjeti pa je dovolilo 200 glđ.

(Vojakom prepovedana gostilna.) Piše se nam: V gostilni pri južnem kolodvoru imajo socijalni demokratje posebno sobo za svoja posvetovanja, katerih se udeležujejo v prvi vrsti železniški služabniki. Gostilno je imel v najemu neki podčastnik. Te dni pa mu je vojaško poveljništvo ukazalo, da mora v 48 urah opustiti ta obrt, ter prepovedalo vsem vojakom zahajati v dotične prostore in to zaradi soc. demokratov.

(Ogenj.) Sinoči okoli 1/2. ure je nastal ogenj v hiši Jere Jeločnikar na Hauptmanci. Vsled povodnji gasilno društvo ni moglo blizu, hiša je pogorela. Škode je do 1000 glđ.

(Izmed občinstva) se nam piše: Nedavno ste poročali, kako neki tukajšnji urad svojim služabnikom za malenkostne prestopke nalaga denarne globe, dasi imajo že tako skromne plače. Dotične globe so po našem mnenju določene za ubožni zaklad, toda menimo, da bodo reveži še dolgo časa čakali na priboljšek. Te dni so služabnikom že zopet ščipali kronice, da se ne preobjedo. Že dolgo ni bilo take krutosti, ki bi bila kje drugje bolj umestna.

(Iz Šmartna) pri Litiji se nam piše: „Slov. Narod“ je nedavno priobčil dopis od tukaj, v ka-

terem dopisnik grdi našega g. dekana, češ, da je „narodno stranko“ ujel v svoje zanjke in tako na županski stol spravil svojega „mešetarja“. Nato odgovarjamo, da naš novi župan ni noben mešetar, kakoršni hodijo po semnjih in si z mešetarstvom služijo kruh. Če pa je g. župan iz prijaznosti pomagal g. dekani pri neki kupčiji, zaradi tega on ni še mešetar. Če pa je g. dekan s svojo prijazno besedo pomiril razburjene duhove in nasprotstvo med občani po zadnjih deželnozborskih volitvah, je to pač le hvale vredno. Vprašamo pa dopisnika, od kodaj so on in njegovi pristaši vzeli v zakup narodnjaštvo? Ali so morda novi občinski svetovalci nemškutarji? Nikar se ne smešite pred svetom s takimi dopisi, kajti pameten človek se vam mora smejati. Kar pa se tiče novega župana, upamo, da smo si izbrali pravega in bode županil na korist občine.

(Od sv. Duha nad Krškem.) Dne 22. avg. zadela je tukajšno okolico huda neizgoda. Okoli 1/4. ure popoldne privale se temno-sivi oblaki; strašen vihar nastane; dež vlije se v gostih curkih, a vmes padala je debela toča s toliko močjo, da je odbijala z dreves vejice so sadjem; pobila je po vinogradih trse in grozdje ter uničila sploh ostali poljski pridelek. V nekaterih, že z ameriško trto zasajenih vinogradih, obetalo je obilnega pridelka, tudi na njivah kazalo je lepo; sedaj pa je vse vničeno. Toča pobila je tudi šipe na oknih. Ker je že prej hud naliv po zrigolanih vinogradih odnesel boljšo prst v doline in tudi toča pobila nekoliko, je s tem zelo prizadet ubogi kmetič. Milo vzdihovanje čuje se po vsem okraji, kajti huda šiba je zadela tukajšno že i tako uborno ljudstvo. Sedaj bi trebalo zdatne pomoči.

(Shod na Kumu.) Po stari navadi se je vdeleževala kumskega shoda velikanska množica ljudstva. — Tudi letos se je to napovedovalo od blizu in daleč. Ali sila slabo vreme, dolgotrajen dež, vedna megla in velik mraz so zabranili tisočem častilcem sv. Neže in sv. Vida shoda se vdeležiti. Primeroma z drugimi leti je bilo jako malo udeležencev, glede slabega vremena pa prav mnogo. Spovedovalo je 6 duhovnikov v četrtek, petek in saboto, v nedeljo pa le 4. Obhajancev je bilo od 600 do 700.

(Iz Radovljice) se nam piše: Dne 30. avgusta je bil slovesno otvorjen novo zgrajeni „Dom gasilcev“. Ze zjutraj so se domači gasilci polnoštevilno zbrali pri društvenem domu ter izrazili svojemu zasluznemu načelniku g. H. Robleku iskreno zahvalo. Kakor na predvečer grmeli so tudi v tem slovesnem trenutku topiči, ko se je odkrila na domu spominska plošča z napisom: „Svojemu v prosep zgradbi društvenega doma s posebno unemo delujočemu načelniku g. H. Robleku v častni spomin postavili gasilci v Radovljici dne 30. avgusta 1896.“ G. načelnik si je v resnici pridobil mnogo zaslug za društvo; želimo, da bi tudi v prihodnje pospeševal društvene namene v blagor bližnjemu.

(Trtno uš) so zasledili tudi v selski občini Oberh v črnomaljskem okraji. Okr. glavarstvo je vsled tega prepovedalo izvoz trt iz te občine.

* * *

(Petindvajsetletnica.) Na Sveti Gori pri Gorici so danes 1. septembra praznovali petindvajsetletnico svojega dušnega pastirstva oni č. gg. duhovniki ilirsko-primorskih škofij, ki so leta 1871. šli v dušno pastirstvo. Bilo jih je 33, zdaj jih še živi 23.

(V Senju) bode dne 10. septembra preč. gosp. biskup dr. A. Maurovič blagoslovil lepo popravljeno zgradbo, ki je namenjena za biskupski konvikt. — Prostora bode v konviktu za 100 učencev.

Telegrami.

Kozje, 1. septembra. Kozje je izvolilo oba volilna moža vrla Slovence. Jednako so volile druge občine kozjanske.

Jelšane, 1. septembra. V tretjem, najnevarnejšem razredu, je pri občinskih volitvah naša stranka sijajno zmagala.

Grodek, 1. septembra. Presvetli cesar je dospel sem včeraj dopoldne ob 1/2.11. uro. Ob prihodu njegovem se je zbrala včeraj nebrojna množica občinstva iz vseh stanov, ki je navdušeno pozdravljala dohajajočega

vladarja. Med drugimi je bilo opaziti namestnika kneza Sanguszko, deželnega maršala grofa Stanisłaja Badenija, mnogo višjih vojaških dostojanstvenikov, duhovščine vseh obredov, plemenitašev ter zastopnikov raznih občin. Na pozdrav namestnika je odgovoril cesar, da ga jako veseli, bivati zopet nekaj časa v Galiciji, kjer se čuti srečnega, poznati vsak najmanjši kraj, kakor da bi tukaj stanoval. Nato je podal roko tudi deželnemu maršalu, množica je pa znova z navdušenimi Niechzyje-klici pozdravljala cesarja.

Most, 1. septembra. Na neki hiši so se pokazale nevarne razpoke, vsled česar je znova zavladal velik strah med prebivalstvom, posebno ker je hiša blizu mesta.

Raba, 1. septembra. Nad mestom in bližnjo okolico se je včeraj utrgal oblak.

Opava, 1. septembra. Vsled groznega naliva v minuli noči je narastla reka Odra za 310 cm in povzročila ogromno škodo pri mostovih, jezovih in drugod. Voda je preplavila tudi mnogo polja.

Sredeo, 1. septembra. „Agence Balcanique“ poroča: Oberst Petrov je zopet prevzel agende vojnega ministerstva, ker knez ni hotel vsprejeti njegove ostavke. Knez dospe v Sredec v najkrajšem času.

Cetinje, 1. septembra. Včeraj je došlo sem večje število Italijanov, ki so prišli častitat neapoljskemu princu in črnogorskemu knezu. Princezinji Heleni so izročili krassen šopek.

Pariz, 1. septembra. Smrt kneza Lobanova je povzročila tukaj zelo globok utis. Dnevnikarji so izšli včeraj v posebnih izdajah in prinašajo vsi dolge članke, v katerih naštevajo njegove zasluge.

Rim, 1. septembra. „Opinione“ poroča, da je kralj podpisal dekret, s katerim se obnovi straža v južni Ameriki v varstvo kolonijalnih interesov.

Berolin, 1. septembra. Wolfv korespondenčni urad poroča iz Manile, da je nastal včeraj splošen upor. Proglasilo se je vojno stanje.

Carigrad, 1. septembra. Predlog vojnega ministra, naj se odrede posebni oddelki vojakov v varstvo poslanikov, so ostali ministri odklonili. Ruski poslanik je vsprejel v svojo palačo večje število ubeglikov. — V predmestju Hasskoi ob Zlatem rogu so Mohamedani najkruteje zasledovali armenske prebivalce. Število žrtev se ceni na več tisoč; med njimi le šestdeset Mohamedanov. V nekaterih krajih, posebno ob Bosporu, vlada med prebivalstvom velik strah. — Redarstvo je dosedaj prijelo 400 oseb, katere bo obsojila posebna komisija.

Carigrad, 1. septembra. Minula noč in dan sta bila mirna in je upanje, da zavlada mir med prebivalstvom, ker je vlada storila potrebne korake.

Carigrad, 1. septembra. Sultan je podelil kornemu poveljniku 15. vojn. oddelka v Sarajevu, baronu Appel, veliki kordon osmanijskega reda, načelniku generalnega štaba, polkovniku Winzor, medžidje red drugega razreda. Jednako je odlikoval tudi brigadnega načelnika v Plevlju.

Preizkusili in priporočili

so sloviti vseučilišni profesorji in zdravniki tinkturo za želodec lekarja Piccolija v Ljubljani (Dunajska cesta), katera je ugodno učinkujoča, želodec krepujoča, slast in prebavljenje pospešujoča in telo odpirajoča sredstvo. — Stekleničica velja 10 kr. 121 (50-28) 1

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm.
31	9. zvečer	736.8	18.9	sr. svzh.	jasno	
1	7. zjutraj	737.1	11.9	sl. svzh.	jasno	0.0
	2. popol.	736.8	15.0	sl. jizah.	poloblačno	

Srednja včerajšnja temperatura 15.6°, za 1.4° pod normalom.

Menjalnica bančnega zavoda

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v kurznem listu
zaznamovanih
menic in vrednostij

Schelhammer & Schattera

Wien,

I. Bezirk,

Stefansplatz
Nr. 11, Parterre.

Darovi za „Pripraviški dom“.

IV. Izkaz.

P. n. gospodje:

Neimenovan dobrotnik	200	kron
Levičnik Alfonz, knezoškofijski tajnik	50	"
Neimenovan	10	"
Kepec Frančišek, administrator v Česnjicah	4	"
Neimenovan	10	"
Tavčar Fran pri Št. Joštu (drugič)	4	"
Gruđen Jakob, vpokojeni župnik v Ljubljani	10	"
Belič Marija	2	"
Belič Ivanka	2	"
Novak Josip, župnik v Zaljni	2	"
Šlibar Gregorij, župnik v Rudniku	2	"
Dr. Gregorič, za mesec julij in avgust	8	"
Zupan Simon, župnik na Ježici	50	"
Ferjančič Frančišek, kaplan v Trnovem	2	"
Kukelj Anton, župnik v Senčurju	20	"
Aleš Anton, dekan v Semiču	10	"
Bartel Matija, nadučitelj	2	"
Dular Frančišek, učitelj	2	"
Rozman Janez, kanonik in župnik v Ljubljani	40	"
„Postranski zaslužek“	20	"

Prijatelji slovenske akad. mladine, naročite se na

„ZORO“

ki je glasilo slov. katol. akadem. dijaštva.

Cena: Za nedeljake 80 kr., za dijake 50 kr.

Upravnik: Pavel Marija Valjavec, stud. iur., Dunaj, V., Matzleinsdorferstrasse 76, III, 31.

Prodaja materiala od knežjega dvorca.

Od porušenega knežjega dvorca v Ljubljani prodajam po nizki ceni

stavbinski in drugi material,

kot: opeko, vezi, vrata, okna itd. itd.

na lici mesta ali pa na svojem domu v Ljubljani, Trnovski pristan št. 14.

Val. Accetto,

zidarski mojster.

554 62-11

Št. 25.443.

Zavod

34 za 26-17

umetnost

slikarij

na

steklo

B.Škarda

v Brnu.

Specijaliteta:

Izdelovanje cerkvenih oken.

Sedemkrat odlikovan.

Ceniki zastoj

in franko.

Katalogi na upogled.

599 3-1

Razglas.

V smislu § 6 zakona z dne 23. maja 1873. l. (št. 121 drž. zak.) naznanja se, da bo razgrujen

prvotni imenik porotnikov za 1897. leto

od 31. dne avgusta do 7. dne septembra t. l.

v magistratnem ekspeditu na ogled, ter da ga v tem času vsakdo lahko pregleda in naznani svoj ugovor proti njegovi sestavi.

Porotniškega posla so oproščeni po § 4 omenjenega zakona:

1. Tisti, ki so že prestopili 60. leto svoje dobe, za vsekdar;
2. udje deželnih zborov, državnega zbora in delegacij za čas zborovanja;
3. osebe, ki niso v dejanski službi, pa so podvržene vojni dolžnosti, za ta čas, ko so poklicani k vojaški službi;
4. osebe v službi cesarskega dvora, javni profesorji in učitelji, zdravniki in ranocelniki, in tako tudi lekarji, ako uradni ali občinski načelnik zanje potrdi, da jih ni moč utrpjeti, za sledeče leto;
5. vsak, kdor je prejetemu poklicu v enem porotnem razdobju kot glavni ali namestni porotnik zadostil, do konca prvega prihodnjega leta po koledarju.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dne 27. avgusta 1896.

Lekarna Trnkóczy, Dunaj V.

Doktorja pl. Trnkóczy-ja

tinktura za kurja očesa

Sigurno sredstvo proti kurjim očesom in otrdelosti kože na nogi, ima veliko prednost, ker se s čopičem namaže na boleči del noge.

Stekleničica z navodilom za rabo in s čopičem vred velja 40 kr., dvanajst stekleničic 3 gld. 50 kr. 445 12

Dobiva se v

lekarni Trnkóczy-jevi

poleg mestne hiše v Ljubljani.

Razpošilja se vsak dan s pošto.

Lekarna Trnkóczy v Gradou.

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Radi podiranja moje hiše v Špitalskih ulicah premestil sem svojo

prodajalnico z manufakturnim blagom

na

Mestni trg h. št. 19

(poleg glavne trafike).

P. n. občinstvu se za nadaljno naklonjenost in obisk priporočam.

S spoštovanjem

Friderik Soss.

583 5-3

Dunajska borza.

Dne 1. septembra.

Skupni državni dolg v notah	101	gld.	75	kr.
Skupni državni dolg v srebru	101	"	75	"
Avstrijska zlata renta 4%	123	"	45	"
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101	"	25	"
Ogerska zlata renta 4%	122	"	30	"
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	99	"	45	"
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	962	"	—	"
Kreditne delnice, 160 gld.	372	"	10	"
London vista	119	"	55	"
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58	"	60	"
20 mark	11	"	72	"
20 frankov (napoleonor)	9	"	51	"
Italijanski bankovci	44	"	25	"
C. kr. cekini	5	"	64	"

Dne 31. avgusta.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	143	gld.	75	kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	155	"	50	"
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	188	"	25	"
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99	"	45	"
Tisine srečke 4%, 100 gld.	139	"	—	"
Dunavske vravnave srečke 5%	127	"	—	"
Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	108	"	25	"
Posojilo goriškega mesta	112	"	—	"
4% kranjsko deželno posojilo	98	"	50	"
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	99	"	45	"
Prioritetne obveznice državne železnice	225	"	—	"
" južne železnice 3%	171	"	65	"
" južne železnice 5%	128	"	25	"
" dolenskih železnice 4%	99	"	—	"

Kreditne srečke, 100 gld.	—	gld.	—	kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	142	"	—	"
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	18	"	—	"
Rudolfove srečke, 10 gld.	22	"	75	"
Salmove srečke, 40 gld.	69	"	50	"
St. Genois srečke, 40 gld.	79	"	50	"
Waldsteinove srečke, 20 gld.	58	"	—	"
Ljubljanske srečke	22	"	75	"
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	155	"	50	"
Akcije Ferdinandove sev. železn., 1000 gl. st. v.	3400	"	—	"
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	424	"	—	"
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	102	"	—	"
Dunajskih lokal. železnice delniška družba	63	"	—	"
Montanska družba avstr. plan.	84	"	80	"
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	156	"	—	"
Papirnih rubljev 100	127	"	—	"

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Kavarovanje za zgube pri izrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. Kalantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasniti v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kurznih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visokega sorostovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnih.